લેડીઝ ક્લબનો જલસો.

ગાયનો તથા સીનોના સાર.

તા. ૧૧ મી નવેમ્બર ૧૯૧૬.

સંગ્રાહક,
સૌ. વિદ્યાગૌરી રમણભાઈ.
અમદાવાદ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ગુજરાત લેડીઝ ક્લબ તરફથી
મીસ મોટીબાઈ રૂ. કાપડીઆ,
અને
સૌ. વિદ્યાગૌરી રમણભાઈ.
અમદાવાદ.

આવૃત્તિ પહેલી. પ્રત ૫૦૦.

અમદાવાદ.
ધી ડાયમંડ જ્યુબિલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છગનલાલે છાપ્યું.

કિં. ૦-૪-૦.

પ્રોગ્રામ.

ભાગ ૧ લો.

૧. શાહનામાના "બેજન-મનીજેહ" નાટકનો સીન. (ભાગ ૧)

૨. હિમતલાલની હિમત યાને પ્રૉફેસરનો અખતરો. (રમુજી સીન).

૩. ગરબો.

૪. બેજન મનીજેહના નાટકનો સીન (ભાગ ૨)

દસ મીનીટનો વીસામો.

ભાગ ૨ જો.

૫. માહાભારતમાંના દ્રૌપદી-સ્વયંવરનો સીન.

૬. ગરબો.

૭. બહેરા બહેલાકાકા. (હાસ્યજનક ફારસ).

દસ મીનીટનો વિસામો.

ભાગ ૩ જો.

૮. અકબર પાદશાહના વખતનું બાનુઓનું મીના-બઝાર.

૯. વાજીંત્રોનું ઑરચેસ્ટ્રા.

કોરસ-રાજ્યગીત.

ભાગ ૧ લો.

શાહનામાનો સીન.

બેજન-મનીજેહ (ભાગ ૧).

સીન ઉઘડતાં તુરાન દેશના પાદશાહ અફરાસીયાબની બેટી શાહજાદી મનીજેહ પોતાની દાયા હોમાએ અને સાહેલીઓ સાથે તુરાની સરહદની બહાર ફરવા નીકળેલી જણાય છે. તેની પોતાની સાહેલીઓ સાથ વાતચીતમાં મશગુલ છે તેટલામાં ગુરગીનના દગાથી ભુલો પડેલો ઇરાની પહેલવાન બેજન ત્યાં આવી લાગે છે. બેજન અને મનીજેહ પેહલીજ નઝરે એકબીજા ઉપર મોહિત થાય છે. મનીજેહ પોતાની દાયાને બેજનને બોલાવી લાવવા મોકલે છે. બેજન દાયા સાથે મનીજેહ આગલ આવે છે. તેઓ વચ્ચેની વાતમાં જાહેર થાય છે કે બેજન ઇરાની પેહલવાન છે જ્યારે મનીજેહ તુરાની શાહઝાદી છે. તુરાન અને ઇરાન વચ્ચે બહુજ સખત વેર-ભાવ અને હમેશની લડાઇ છે અને બંને દેશોના પાદશાહો એક બીજાના કટ્ટા દુશ્મનો છે. એવું હોવાથી બેજન મનીજેહને જાનોની-સાર ચાહતો હોવા છતાં મનીજેહની સાથે તુરાન જવા ના પાડે છે, અને મનીજેહ પણ બેજન સાથે ઇરાન જવા તૈયાર થતી નથી. બેજનનો એ બાબેનો હઠીલો વિચાર જાણી મનીજેહ પ્યારને ખાતર ફરેબ રમે છે અને પોતાની સાહેલીઓની મદદથી બેજ-નને શરાબમાં કેફ આપી તેને બેભાન કરી પોતાના મુલુક તુરાનમાં ઉંચકી જાય છે.

બેજન જ્યારે બેફામ સ્થિતિમાંથી જાગે છે ત્યારે પોતાને તુરાનમાં દુશ્મનના મહેલમાં જોય છે અને પોતાની સાથે દગો થયેલો જાણી ઘણો ગુસ્સે થાય છે. મનીજેહ અને તેની સાહેલીઓ બેજનને ગાયન ગાઇ સમજાવે છે. કોઇ ઇરાની સરદાર મનીજેહના મહેલમાં આવેલો જાણી અફરાસીયાબનો ભાઈ કસરેવજ જે અતિ

દગાખોર અને ફરેબી છે તે તુરાની સીપાહોને લઇ મનીજેહના મ-હેલમાં એકદમ ધસારો કરે છે. કસરેવજ પહેલાં ખુબ ધાંધ[illegible] કરી ધમકી આપે છે પણ બેજનનું નામ સાંભળતાંજ અંદરખાનેથી બહુ ગભરાય છે. તે છતાં ફરેબ રમી મિત્ર બનવાનું ડોળ ઘાલી તે એકદમ બેજન અને મનીજેહને કેદ કરાવી લે છે.

"બેજન-મનીજેહના" સીનનાં ગાયનો.

(૧)

કરીમ રહીમ તું કર કરૂણા,
પામર નર હું જરપર ભરપુર, જરપર ધ્યાન રાખ્યું રે.
ઓ ધણી, હું ભણી, જોઇ કર કરૂણા. કરીમ૦
નેકી આપી મુજપર કર તું, રહેમ ઓ દાદાર રે,
ઓ ખુદા, તું સદા, રાખ તુજ કરૂણા. કરીમ૦

(૨)

મધુર મધ ચાખોરે, મહોબત માંહી,
મોહબત હોય તો નોબત વાજે,
મોહબતે મહેલ બિરાજે. મધુર.
મોહબત હોય તો સુખ સંપજે,
મોહબત માયાને કાજે. મધુર.
મોહબત હોય તો સંસાર સુખે,
હસતાં ફરે સહુ મુખે. મધુર.
માત તાત પરિવાર કુટુંબે
સોબત મોહબતની ભુખે. મધુર.
મોહબત ફાયદો દુનીઆઇ કાયદો,
મોહબત કુદરતી બાંધો. મધુર.

મોહબ્બત તુટે કરમ જો ફુટે,
છુટે આદમીએત સાંધો. મધુર.

(૩)

એજનનાં નેણ રસીલાં સાભણ સે ઉજલાં,
બાગે બેઠાં વીણે ફળો, કોઇ લીલાં પીળાં. એજનનાં.

(૪)

મેં દીઠી નહીં તુજમાં ભલાઇ ખરે ખરે (૨)
અને નથી સહુકાઇ કે તું કરે. મેં દીઠી નહીં
તન મન તાહરૂં કપટી દ્વેશી.
હરપળ બલતી ફરે. મેં દીઠી નહીં
બોલી વચન ફરેબનાં,
જાત જાતની ચતુરાઈ કરે. મેં દીઠી નહીં

(૫)

મેં પ્રીત કરી ખરી બહુ,
બની દુખીઆરી બદનામ થઇ અકારી;
જીવથી હું હારી.- મેં પ્રીત
પ્રીત કરીને ઠરી હું ઠગારી,
ગણાઇ અંતે વેરી વિશારી- મેં પ્રીત
નિરદોશ ઉપર બોતાન ભારી- મેં પ્રીત કરી

(૬)

ધીરો થારે વીરા વહાલા, ધીરા વીરા વહાલા—ધીરો થારે,
કરતાં કાલાવાલા ઉભાં, ધીરા વીરા વહાલા—ધીરો થારે.
કોફ કાઢી નાંખી દીસે, ચાખ મધ પયાલા,
નીત પ્રીતનાં ગીત ગઇએ, જીગર રહે ગુલલાલા ધીરો થારે.

હિંમતલાલની હિંમત

યાને

પ્રોફેસરનો અખતરો.

હિંમતલાલ નામના ગૃહસ્થને ત્યાં તેમનાં બીજી વારનાં પત્ની જબરદસ્ત છે. પરમાં શેઠ બીચારાને કોઈ ગણતું નથી. પત્ની ધમકી ને દમથીજ કામ લે છે. કૃષ્ણરામ નામના તેમના મિત્ર શેઠ પાસેથી તેમના ઘરને માટે સરટીફીકેટ લેવા આવે છે. કૃષ્ણરામની ઘરની સ્થિતિ પણ તેવીજ છે. હિમતલાલનાં પત્ની ધોધાટ કરતાં આવે છે એટલે કૃષ્ણરામને શેઠ તબીયત બગડયાનું બહાનું કાઢી તેમને વિદાય કરે છે. બાઈ સાહેબ શેઠને ઉધડા લે છે. હિમતલાલ નિર્ભયકારક શાળાના પ્રોફેસર પાસે સ્ત્રીને તાબે કરવાનો ઈલિમ શીખવા જાય છે. પ્રોફેસર ઉંધુ ચતું સમજાવી પૈસા કઢાવે છે. એટલામાં તેનો ઘરધણી ભાડું લેવા તકાદો કરે છે અને ભાડું લઇ જાય છે. હિંમતલાલ પ્રોફેસર પાસેથી શિક્ષણ લે છે પણ ઘેર જઇને અજમાવતાં નિષ્ફળ જાય છે. પ્રોફેસર દમથી કામ ચલાવે છે પણ તેમના સેક્રેટરીથી માલમ પડે છે કે તેમને ત્યાં પણ ધણીઆણી ગાંઠતાં નથી. પ્રોફેસર હિંમતલાલ સાથે રૂ. પાંચ હજારની શરત બકે છે કે હિકમત નિષ્ફળ જાય તો તેટલી રકમ આપવી. હિંમતલાલ ઘેર પ્રોફેસરને લઇને આવે છે અને બાઇસાહેબને સ્લીપર લાવવાનો હુકમ કરે છે. ઘડી ઘડી આ હુકમ થતો સાંભળી હિમતલાલનાં પત્નીને વહેમ પડે છે કે શેઠનું મગજ ખસ્યું કે કેમ, તે વિચાર પ્રોફેસર પકડી લે છે કે ગાંડો ઠરે તો સરતના રૂપીઆ આપવા મટે. બધાં મળી શેઠને ગાંડા ઠરાવી પુરે છે. અંતે શેઠાણીને પશ્ચાત્તાપ થાય છે. શેઠ બહાર નીકળે છે અને સમાધાન થાય છે.

ગરબો.

આજની શોભા છે રળિઆમણી,
સૃષ્ટિમંડળે, તરંતાં ચંદ્રબિંબની. આજની.

પસરી રહ્યાં ચંદ્રબિંબ સર્વે આ સ્થળે,
યુવતી દીસતી, રજની સુંદરી હસે. આજની.

શ્વેતવસ્ત્ર ધરી રજની વિલસતી રહી,
પ્રેમઘેલી એ, બની ઇન્દુમાં ભળી. આજની.

રજની શું વિહાર ચંદ્ર પ્રેમથી કરે,
નિરખી તેહને, હૃદય હર્ષે ઉભરે. આજની.

રજની ચંદ્ર સમાં આર્ય દંપતી બને,
વિમળ પ્રેમથી, વિભુ એજ માગીએ. આજની.

બેજન મનીજેહ. (ભાગ ૨).

(ઇરાની પહેલવાન બેજનને પાદશાહ અફ્રાસીયાબના હુકમથી એક ઉંડા કુવામાં કેદ કરી તે કુવાના મોહ ઉપર એક અસાધારણ ભારી વજનનો પથરો મુકવામાં આવેલો છે. મનીજેહ બેજનને વફાદાર રહી ખરાં દીલથી તેની તરફેણ કરતી હોવાથી તેના બાપે તેણીને પોતાની દીકરી તરીકે ગણવા ના પાડી પાદશાહી મહેલમાંથી કાઢી મુકી છે. વફાદાર મનીજેહ ફકીરી હાલમાં રખડે છે અને જે કુવામાં બેજનને કેદ કરેલો છે તે કુવા આગળ રહેઠાણ કરી ભીખ માગી બેજન માટે ખોરાક લાવે છે અને હમેશાં બેજનના બચાવ માટેની તજવીજમાં રહે છે.)

આ સીન ઉઘડે છે ત્યારે વેપારીઓનો એક કાફલો નજરે પડે છે. એ કાફલામાં ઇરાનનો જગમશહુર પહેલવાન રૂસ્તમ વેપારી વેશમાં બેજનની શોધમાંજ આવેલો છે. રૂસ્તમની જોડે ગુરગીન, બીજા ઇરાની સરદારો, અને બાબક નામે એક લડવૈયો

છે. તેઓ સર્વે સોદાગરના લેબાશમાં છે. મનીજેહ તેમને ઓળખ્યા વગર તેમની પાસ મદદ માંગે છે અને પોતે અફ્રાસીયાબની દીકરી છે અને બેજનને કરગસારના કુવામાં કેદ કરેલો છે એવું જાહેર કરે છે જહાં પહેલવાન રૂસ્તમ ચોંકે છે પણ પોતાની પીછાણ આપ્યા વગર મનીજેહને મદદ આપવાનું કબુલ કરે છે. રૂસ્તમ મનીજેહની મારફત બેજનને ભોજન મોકલાવે છે અને તેમાં બેજનને પોતાની ખરી ઓળખ સાથનો રૂકકો મોકલાવે છે. બેજન રૂકકો વાંચી બહુ ખુશી થઇ હસે છે. મનીજેહ તેને ખુશાલીનું કારણ પુછે છે. પણ બેજન તેની ઉપર વિશ્વાસ રાખવા કેટલોક વખત આનાકાની કરે છે. તેટલામાંજ રૂસ્તમ પહેલવાન પોતાના સરદારો જોડે આવે છે. બધા પહેલવાનો ભેગા મળીને પણ કુવા ઉપરનો મોટો પથરો સહેજ પણ હીલવી શકતા નથી. પણ છુટો થયે બેજન ગુરગીનને માફ કરશે એવી શરતથી રૂસ્તમ તે ગંજાવર પથરો સહેલાઇથી ઉંચકી લઇ બેજનને કુવામાંથી બહાર કાઢે છે. એવી રીતે ખુબસુરત મનીજેહની વફાદારીને લીધે બેજન પાછું છુટાપણું મેળવે છે.

બેજન મનીજેહનું ગીત.

(૧)

અરે સાંભળ સોદાગર શાણા,
કાં મારે છે મને તું તાણાં— અરે સાંભળ.
જરા સાંભળ ધીરે વાતો મારી,
ના કાહડ મને ઝટકારી— અરે સાંભળ.
હું જાતે નથી કોઇ ભીખારી,
થઇ છે ગીરદેશથી મારી ખુવારી— અરે સાંભળ.
હું બેજન થકી દુ:ખી બહુ થાવું,
એનેજ ખાતર મનમાં મુઝાવું— અરે સાંભળ.

ભાગ બીજો.

દ્રૌપદી સ્વયંવર.

પાંડવો બ્રાહ્મણોના ગુપ્ત વેશમાં ફરતા હતા તેવામાં પાંચાળ દેશના દ્રુપદ રાજાએ પોતાની પુત્રી દ્રૌપદીના લગ્ન માટે સ્વયંવર કર્યો. ઉંચે ફરતા ચક્રમાં સોનાની માછલી લટકાવેલી તેની આંખ, નીચે રાખેલા પાણીમાં જોઈ વીંધવી એ સ્વયંવરની શરત હતી. ભલભલા રાજાઓ એ મત્સ્યવેધ કરી શક્યા નહીં. કર્ણ રાજા મત્સ્ય વેધવા તૈયાર હતો પણ તે રથ હાંકનારનો પુત્ર છે એમ મનાતું હોવાથી દ્રૌપદી તેને કબુલ કરવા ઇચ્છતી નહોતી. છેવટે પાંડવોમાંથી અર્જુન એ કાર્ય કરે છે. બ્રાહ્મણને રાજકન્યા વરશે જાણી ક્ષત્રિયો ગુસ્સે થાય છે. દ્રુપદ રાજાના મનમાં પણ ગુંચવણ થાય છે. આખરે પાંડવો બ્રાહ્મણવેશે આવેલા છે અને મત્સ્યવેધ કરનાર વીર અર્જુન છે એ જાણી સર્વને પરમ સંતોષ થાય છે.

(૧)

ઉઠો ઉઠોની કોઇ રાએ, વેંધી મચ્છ વરો કન્યાએ;
વેધી મચ્છ વરો કન્યાએ, પણ મારૂં ન મિથ્યા થાયે.
મૂને ખેદ થાય આ જોયે, મચ્છ વેધી શકે નવ કોયે;
કીર્તિમંત ક્ષત્રી સૌ સોયે, પણ શું વીર ન અહીંયાં કોયે.
માથે મુગુટ મુક્યા છે વારૂ, હવે સાર્થ કરો પણ મારૂં;
કોટે ધાલી છે મોતીની માળ, દાખિ વીર્ય પેરો વરમાળ.
કો ન ક્ષત્રીજાયો બીડે હામ, વિપ્રમાંથી કરો કોઈ કામ;
સભા કેરી ને મારી લાજ, વળી કન્યાનું સરશે કાજ.

(૨)

જુઓ જુઓ વિપ્રે બીડી હામ, ધનુષ છટાએ ધર્યું રે;
કરે કાપડી ક્ષત્રીનું કામ, ધનુષ છટાએ ધર્યું રે. ૧

એનો જુઓ અંગ મરોડ, ધનુષ છટાએ ધરયું રે;
ગળ્યાં ગર્વી ભૂપતનાં કોડ, ધનુષ છટાએ ધરયું રે. ૨
એનો જુઓ નેત્રનો લક્ષ, ધનુષ છટાએ ધરયું રે;
શર યોજવે કેવો છે દક્ષ, ધનુષ છટાએ ધરયું રે. ૩
ઓહો એણે વેધ્યોજ મત્સ્ય, ધનુષ ટાઢું કરયું રે;
વરમાળ એ પેરશે સદ્ય, અદ્ભુત વિપ્રે કરયું રે. ૪

(૩)

સહિયર આજે છે મંગળ ટાણુંરે,
ગાઓ અવસરનું શુભ ગાણું;
સખી આજ આવ્યું છે મંગળ ટાણુંરે,
રાજાજીની પૂરી પડી વડી હોડરે;
બાઇજીના અંબા પુરશે કોડ. સખી આજ.
રાજ કન્યાને આવતી ભાળીરે,
કુમારિકા થઇ સહુ ફુલમાળી. સખી આજ.
કોટે ઝળકે હીરામણિ તણો હારરે,
વિજળી પેરે ઝળકે બાંહોની ધાર. સખી આજ.
બાઇજી કેરૂં તેજ નિહાળીરે,
કુસે નવે વધાવી પૂજી વહાલી. સખી આજ.

(૪)

બાઇ કાંઇ દિસે વિસ્મે કરેરે,
પણ અંતરે તે હરખાય, મનનું માન્યું થાય;
પ્હેરાવે છે માળનેરે. ૧
બાઇ પ્હેરાવીને વરમાળ તેરે,
ઉભાં મત્સ્યવેધુની પાસ, ફળો એની આશ;
ક્ષત્રીવર એ હજોરે. ૨
બાઇ હેત તમારૂં ન વિસરેરે,
અમને છુટાં પડયાંનું દુઃખ, થાઓ તમને સુખ;
એમાં સુખ માનશુંરે. ૩

ગરબો.

વાગે વૃન્દાવનમાં વાંસળીરે, ઉભો ઉભો વગાડે કાન;
નાદે વેધી મુનિવર પાંસળીરે, નવ રહી કોને સાન.
તરૂની શાખાઓ ઝુમી રહીરે, ચરણે નમવાને કાજ;
વેલી વૃક્ષ સાથે ઝુમી રહીરે, ભાગ્ય અમારાં આજ. વાગે૦
જમના નીર ચાલે નહિરે, મૃગમન મોહન થાય;
પંખી માળામાં હાલે નહિરે નાદ સુણી ન રહેવાય. વાગે૦
વાછરૂ કાન દઇ સાંભળેરે કરે નહિ પયપાન;
ગાયો ગાળા તોડી તહાં પળેરે નાદ સુણવાને કાન. વાગે૦
ખીલ્યાં કમળ જળને વિષેરે દીસે ઉગ્યો છે ભાણ;
શંકર સમાધ મૂકી રહ્યારે થયું જગતને જાણ. વાગે૦

બહેરા બહેલા કાકા.

આ ફારસમાં એક ઘરડા અને બહેરા પારસી બહેલાકાકાના બહેરપણનો લેવાતો લાભ અને તે બહેરપણ એકદમ સારૂં થઇ જવાથી ઉપજતી ગુંચવણોનો અતી રમુજી ચીતાર રજુ થાય છે. આ ફારસ શરૂ થતાંજ બહેરા બહેલાકાકાની દીકરી પીરોજા ઘરનાં દીવાનખાનામાં પોતાના બાપનાં બહેરપણથી કંટાલો ખાઇ પોતાની કમપૅનીઅન દીની સાથે વાત કરતી જણાય છે. અહીં બહેલાકાકા દાખલ થાય છે, અને બહેરાપણું ઉપર એક નિબંધ વાંચી તેની ઉપર રમુજી ટીકા કરે છે. તેવામાં નોકર લાલ્યો જીવણો જે પોતાનો શેઠ બહેરો હોવાથી જે તે બોલી તેની મશકેરી કરે છે તે ટપાલમાં આવેલો પત્ર બહેલાકાકાને આપે છે. બહેલાકાકા તે વાંચી ચીરડાય છે અને ઘરના બીજા ભાગમાં ચાલી જાય છે. જતાં જતાં પોતાના બહેરપણ માટે સ્ફુપીથી સલાહ લેવા બોલાવેલા ફ્રેંચ ડોક્ટર વીશે ઇસારો કરે છે.

અત્રે જમસુ ચણાપાપડી નામે એક જવાન પારસી સ્મૉલ-

ફ્રૉઝ કોર્ટની ડીક્રી સાથ પોતાની પાછળ પડેલા મારવાડીથી બચવા માટે બહેલાકાકાના દીવાનખાનામાં ગભરાટથી ધુસી આવે છે. તેટલામાં બહેલાકાકા દાખલ થાય છે અને જમસુને જોઈ તેને ઘરમાં પેસી જવા માટે ધમકાવે છે. ગભરાટથી ધ્રુજતો જમસુ જવાબ આપી નહીં શકવાને લીધે બહેલાકાકા તેને બહુજ ગુસ્સાથી પુછે છે "બહેરો છે કે શું?" તે ઉપરથી ફસી પડેલા જમસુને પોતાનો લાગ સાંધવા બહેરો હોવાના ઢોંગ કરવાનું સુજે છે. કેટલીક વાતચીત પછી બહેલા કાકા એકદમ જાહેર કરે છે કે તેઓ પોતે બહેરા હોવાથી તેમને બહેરોજ જમાઇ જોઇએ છે. તેથી તેઓ જમસુને પોતાની દીકરી પીરોજા સાથે લગ્ન કરવા કહે છે, અને તેને રૂપીયા પચીસહજારની રીત આપવાનું કહે છે. જમસુ ધારે છે કે બહેલાકાકાની દીકરી કાળી, કાણી અને લુલી, લંગડી હોવી જોઇએ. પણ જમસુનો હાલ સુડી વચ્ચે સોપારી જેવો હોવાથી અને એક છોકરીને ધારી રાખેલી હોવા છતાં મોટી રીતથી લલચાઇને તે કબુલ થાય છે. બહેલાકાકા અને જમસુ વચ્ચે થએલાં એ વાંધા ભર્યા સાટાંની વાત દીની સાંભળી લઇ પીરોજાને કહે છે. બંને જમસુને એક રખડતો લફંગો સમજી ગુસ્સે થાય છે. અત્રે જીવણો આવી બહેલાકાકાને ગોરો ડાકટર આવવાની ખબર આપે છે. બહેલાકાકા જાય છે. જમસુ અને પીરોજા—દીના જુદી જુદી દીશાએથી દાખલ થાય છે. જમસુને હરખ વચ્ચે માલમ પડે છે કે જે છોકરીને તે ખરેખર ચાહતો હતો તેજ બહેલાકાકાની દીકરી છે. પીરોજાએ પણ જમસુનેજ ધારી રાખેલો માલમ પડે છે.

બહેલાકાકા પાછા દાખલ થાય છે. ફ્રેંચ ડાકટરની દવાથી તેમનું બહેરપણ તાત્કાલિક સારૂં થઇ ગએલું છે. પોતે સાંભળતા થવાથી હવે બહેરો જમાઇ બહેલાકાકાને જોઇતો નથી, અને તેવણ જમસુને લાત મારી ઘરમાંથી કાઢવા તૈયાર થાય છે. બહેલાકાકાનું બહેરપણ ગયું છે એ કોઇ જાણતું ન હોવાથી બધાં

તેની સાથે હમેશ મુજબ તરેહવાર વિશેષણો લગાડી વાત કરે છે અને તેથી હવે સાંભળતા થયેલા બહેલાકાકા ઇસ્કેરાય છે. તેટલામાં જમસુ ફક્ત ઢોંગ કરે છે અને ખરેખર બહેરો નથી એમ જણાઇ આવે છે, અને તેથી બેહલાકાકા તેને રાજી થઇ ભેટે છે. ખુલાસો થાય છે તેટલામાં મારવાડી અને પારસી બેલીફ જમસુની શોધમાં દાખલ થાય છે. બેહલાકાકા બેલીફને ફેરવી નાખી મારવાડીને માર મારી નસાડે છે.

(૧)

થઇ બે'રા સાથે બે'રો હું તો પામ્યો મો'રદાર,
અને રીતમાં તો પામ્યો હું પચીસ હજાર !
મેં નથી જોઇ તે નાર, મને નથી કંઇ દરકાર,
બસ ફુટીઆં મલી જાય તો મારો બેહેરો થાએ પાર !

કોરસ.

એક પચીસ હજાર ! વાહ, પચીસ હજાર,
તોલી દે તું ડોસા ઝટપટ, ના વાર તું લગાર ?

(૨)

નહીં મલે મુજ સમ કોઇ કીસમતદાર,
મારવારીઓને પઇસે હું તો કરતો ફરૂં લાર;
આ ધરીઆલ છે સુનાનું અને છેરો આબદાર,
આએ લાકીટ અને પાકીટ મલી પાનસોનો પાર !

કોરસ.

તે સૌ મારવારી ઉધાર, છું હું મારવારી આધાર,
આખા ગામના ગોમાજીઓ થાય છે મારા દોસ્તદાર !

(૩)

આએ વીંટી છે હીરાની, થશે હજારેકનો માલ,
પણ મતા તે બી મારવારીની જાણજે મારા લાલ !
જે થવાનો હોશે તે થશે અંતે નીકાલ,
પણ હાલ તો રાખું શેઠયાનો રોબ અને ચાલ !

(૨)

જોઉંચ જુની આખે નવાં કોતક, શું ચાલી રહ્યાચ ઢંગ;
કે પારસી દુકતા બદલેચ કેવા, સરડા માફક રંગ.
આય આડા બંધની ડગલી, ને પાઘરી વીસરી જાઇ;
બસ નેકટાઇ કોલર પાટલુન ઉપર ગયા છે લોભાઇ.

કોરસ.

આજ કાલના પારસી છોકરા,
છે તદ્દન મંકી બ્રાંડ;
બની ગોવાનાં પેસતાંઉ,
બતાવેચ હથેલીમાં ચાંદ.

(૨)

લોગચ બોય ને બટલર જેવા—છે ફોકટનાં એલાર,
દેખાયચ બાપ લાખ ચાલીસના—કેલી તીસનો પગાર;
આઇગ્લાસ ને વોર્કીંગ સ્ટીક—સાથે મોઢામાં ચીરૂટ,
મુછ બોડાવી દેખાયચ જાણે—ભખી ખાધેલો ભુત.

કોરસ.

(૩)

હોય વકીલ બરીસટર—પણ નહી પચીસ કમાય,
બોલવામાં હોય ચીસ્સા—પણ મોટા બેરીસટર ગણાય;
સુનાઈ પર રાખે ડોરો—ને પીલાઇ પર રાખે આંખ,
પછી બેરીસ્ટર પોતે તો ભલે મારતા હોય માખ.

કોરસ.

(૩)

ગેલે ગાતોસે ગીતરાં હીતનાં રે,
ગીત ગાતો સું ગામરેની રીતનાં રે,
ગાઉ કીકલી પેઆરીની પ્રીતનાં રે. —ગેલે.
ગાતાં ગરબાની લઉં તાલી,
હાથ પગો છઉ અફાળી. —ગેલે.
સુરતથી આયો હું મમભઇ છેરમાં,
છુધરેલો લાલ્યો હું લહેરમાં રે. —ગેલે.
કીધી નોકરી છો અહીં આવી,
મેલી દીધી જે નહીં ફાવી.

ચાલે તાં સુધી ચલાવી. —ગેલે.
હું તો છાબને ઘેર બી રીએલો,
ગોટ પીટ છોટ પીટ છટ્ટ છીકેલો,
અરધો છાબ હું બી પણ થીએલો,
ગામમાં છાબજ થઇને ગીએલો —ગેલે.
પઇછા થીયા પાંસ પાછે તો પસી,
જવા સુરત હછી હછી રે. —ગેલે.

ભાગ ૩ જો.

મીના બઝાર.

અકબર બાદશાહના વખતમાં રાજમહેલમાં હર વરસ એક બાનુઓનો બજાર ભરવામાં આવતો. જ્યાં દેશ પરદેશની ચીજો [illegible]તી. વેચવા માટે બાનુઓજ આવતી અને આસપાસના હિંદુ મુસ-[illegible] રાજાઓની રાણીઓ અને બેગમો ત્યાં ખરીદીને માટે આ-વતી. બાનુઓનું એક પરસ્તાન થઇ રહેતું. વેચાતી લેવાની ચીજનો છેક છેવટ સુધી ભાવ કરવો એ હરેક સ્ત્રીના દીલને પ્રિય છે તેથી કીમતની રકઝક કરવાના આ ખેલમાં અકબરના રાજયની આગેવાન બાનુઓ ઘણો રસ લેતી. ફક્ત શહેનશાહ અકબર ત્યાં જઇ શકતો. બીજા કોઇ પુરુષને દાખલ કરવામાં આવતો નહિ. રાણી વિશળ દેવી તથા લક્ષ્મી દેવી આવી વાતચિત કરી જુદી જુદી બેગમોની ઓળખાણ કરાવે છે. શહેનશાહ અકબર તથા તેની કવિ બેગમ સલીમા આવે છે. અંબરની બંગડી વેચનાર રજપુતાણીની દુકાને સલીમા બેગમ બંગડીની કીંમત પૂછે છે. વાતચિત દરમીઆન શહેન-શાહ બીજે ફરે છે. પછી ત્યાં આવી પહોંચે છે. પાદશાહ અંબરની રજપુતાણીને ટકોર કરીને કહે છે કે અમારા દિલ લુંટી લો છો પણ થેલીને તો રહેવા દો. તે પરથી અંબરની રજપુતાણી અકબરને તાણો મારે છે કે પાદશાહ નામવરને કોઇ કોઇ વાર લુંટારૂ થવાનો શોખ થઈ આવે છે. સલીમા આથી ખુશ થાય છે. પાદશાહ

તેને તેની તરફેણ લઇ મર્દોની વફાદારી માટે કવિતા બે છે જે પરથી મર્દો કેવા બેવફા હોય છે તે દેખાડના બેગમ બોલે છે. આગળ ચાલતાં એક અફગાન બાનુની : શાહ તથા બેગમ આવે છે અને તેની પાસે ઉભેલી બંગ સંબંધી હકિકત અકબર પૂછે છે. અફગાન બાનુના કહે પાદશાહને જાણ થાય છે કે બંગાળના નામીચા સરદાર બાનુ હેમલતા તે છે. એ સરદારને પાદશાહ સામે થવા શાહે દેશનિકાલ કરી તેની જાગીર ખુંચવી લીધેલી હતી નોરેન્દ્રની વફાદારી જણાવી તેને માટે માફીની આરજુ કરે છે મોટા દિલનો અકબર પાદશાહ નોરેન્દ્રને માફી બક્ષી તેનો છુટકારો કરી તેની જાગીર પાછી આપવાનો હુકમ કરે છે.

વાજીંત્રોનું ઓરચેસ્ટ્રા.

રાજગીત.

મળી સર્વ ભારત સંતાન, એક તન મન પ્રાણ,
ગાઓ રાજેન્દ્રનાં યશોગાન;
રાજા જ્યૉર્જ સુયશ બહુ પામો,
હિતકારક જેનાં સહુ કામો;
રાજ પ્રેમ સર્વ સ્થળે, વ્યાપી રહો ધર્મ બળે,
દેશે દેશે બ્રિટિશ જ્યાં ધામો.

કોરસ.

ગાઓ રાજેન્દ્રનો જય,
જય રાજેન્દ્રનો જય;
થાઓ રાજેન્દ્રનો જય,
વિજય વિજય;
ગાઓ રાજેન્દ્રનો જય.